

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Radosław Buko**

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Pezena

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2013 roku w Słupsku

odwołania D. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 29 maja 2013 roku znak (...)

w sprawie **D. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o emeryturę

I. oddala odwołanie

II. nie obciąża ubezpieczonej D. J. kosztami procesu

UZASADNIENIE

Ubezpieczona D. J. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 29.05.2013r., znak (...) odmawiającej wznowienia postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną z dnia 27.09.2011 roku., znak (...).

Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i nakazanie wypłaty emerytury za okres jej zawieszenia wraz z ustawowymi odsetkami tj. od 01.10.2011r. do 31.12.2011r.

Pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany podniósł, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego ogłoszony został w dniu 22 listopada 2012r. zaś w wyroku Trybunał nie wskazał innej daty utraty mocy prawnej wskazanych w wyroku przepisów, w związku z tym nie ma on zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012r. okresu zawieszenia emerytury.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona D. J. ur. (...) od dnia 1 kwietnia 2007r. (od miesiąca złożenia wniosku) nabyła prawo do emerytury, które zostało jej przyznane decyzją z dnia 09.05.2007r. Organ rentowy jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia wobec pozostawania w stosunku pracy.

/dowód: akta emerytalne: decyzja z dnia 09.05.2007r. k. 68 – 69/

Ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w Urzędzie Gminy w S. do dnia 30 grudnia 2011 roku. Na jej wniosek organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 1 marca 2009 roku.

/dowód: akta emerytalne ZUS: świadectwo pracy k.177, wniosek k. 77, decyzja z dnia 17.04.2009r. k. 94 – 95/

Decyzją z dnia 27.09.2011r. organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury z powodu kontynuowania zatrudnienia, w oparciu o art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych. Na jej wniosek organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 1 stycznia 2012 roku – tj. od dnia ustania zatrudnienia.

/dowód: akta sprawy: decyzja k. 180 – 181/

Wnioskiem z dnia 29.04.2013r. ubezpieczona wniosła o wypłatę należnych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011r. do 31.12.2011 roku wraz z odsetkami.

Zaskarżoną decyzją z dnia 29.05.2013r. organ rentowy odmówił wypłaty tych świadczeń.

/dowód: akta emerytalne: wniosek k. 29, zaskarżona decyzja k. 30/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej D. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczona powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie sygn. akt K 2/12. Wyrokiem tym TK stwierdził niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w porządku prawnym, jaki istniał w naszym kraju i w przepisach emerytalno - rentowych sytuacja dotycząca prawa do emerytury i możliwości bądź braku możliwości kontynuowania zatrudnienia zmieniała się na przestrzeni lat.

Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona).

Uzasadniając tę zmianę, wskazano, że zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania, a łączenie dochodów z pracy, z jednoczesnym pobieraniem emerytury stawia pracujących emerytów w pozycji uprzywilejowanej, co nie może być oceniane w oderwaniu od poziomu życia społeczeństwa, istniejącego bezrobocia oraz obciążeń pracodawcy i budżetu państwa.

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku.

Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu „Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+” – pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia.

Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszony prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r.

Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r.

Należy zwrócić uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłącza możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależnia wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt może wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę.

Trybunał Konstytucyjny uznał, iż ustawodawca odstępując od wcześniej przyjętej polityki, wobec osób, które nabyły prawo do emerytury pod rządami przepisów obowiązujących od 2009, godzi w zasadę zaufania do państwa i prawa, naruszając bezpieczeństwo prawne obywateli.

Osoby, które skutecznie **nabyły i realizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku** musiały, w związku ze zmianą przepisów, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego tj. poza wiekiem spełniać warunek rozwiązania stosunku pracy. Gdyby w chwili przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego nie podjęłyby decyzji o złożeniu wniosku o emeryturę, lecz kontynuowały nadal zatrudnienie.

Działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa podjęły w przeszłości decyzję co do przejścia na emeryturę, gdyby wiedziały, iż nastąpi zmiana stanu prawnego uzależniająca realizację prawa do tego świadczenia od rozwiązania stosunku pracy, ich decyzja mogłaby być inna, bo z perspektywy dokonanej nowelizacji przepisów okazała się dla nich niekorzystna.

W realiach przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od 1 kwietnia 2007r roku (czyli przed zmianą przepisów, która nastąpiła od 8 stycznia 2009r.) i prawo to nie było przez nią realizowane, z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy. W dacie nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury wówczas obowiązujące przepisy wymagały zawieszenia wypłaty świadczenia wobec tych emerytów, którym prawo to zostało przyznane, lecz nie rozwiązali oni stosunku pracy.

Wobec kolejnej zmiany przepisów, która nastąpiła od 8 stycznia 2009 roku i w związku ze złożonym przez ubezpieczoną wnioskiem, organ podjął wypłatę emerytury od marca 2009r.

Oznacza to, iż ubezpieczona wystąpiła o emeryturę i nabyła prawo do emerytury według przepisów obowiązujących przed 8 stycznia 2009r., które to przepisy uzależniały wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, w którym ubezpieczona upatruje podstawy prawnej swojego roszczenia, nie ma zastosowania do jej sytuacji.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny podniósł, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę muszą rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić.

Nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się tylko do ubezpieczonych, którzy skutecznie nabyli i od daty nabycia prawa realizowali prawo do emerytury tj. nabyli i realizowali prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.

Wyrok ten nie ma zastosowania do ubezpieczonej, która prawo do emerytury nabyła od 1 kwietnia 2007r. W jej sytuacji, w obowiązującym wówczas stanie prawnym, z chwilą nabycia prawa do emerytury bez rozwiązania stosunku pracy świadczenie było zawieszona, nie było realizowane. Ubezpieczona zatem mogła wybrać, czy chce pozostać w zatrudnieniu mając zawieszona prawo do emerytury, czy skorzystać z prawa i pobierać emeryturę po rozwiązaniu stosunku pracy.

Na zakończenie jeszcze raz podkreślić należy, iż prawo do świadczenia jest inną instytucją od realizacji tego prawa w postaci wypłaty emerytury.

W doktrynie nie jest kwestionowany pogląd, że prawo do emerytury nabywa się tylko raz (tak Inetta Jędrasik – Jankowska w „Emerytura i inne świadczenia związane z wiekiem” LexisNexis Warszawa 2007 strona 77) – zatem niewątpliwie ubezpieczona nabyła je w 2007 i nie została zmuszona do rozwiązania stosunku pracy w trakcie pobierania emerytury.

Nadto, na marginesie wskazać należy, że stosownie do treści art. 145a. § 1 k.p.a można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. § 2 stanowi, że w sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Ubezpieczona nie zachowała powyższego terminu skutkiem czego organ rentowy zasadnie odmówił wszczęcia postępowania.

Z przyczyn natury faktycznej i prawnej omówionych powyżej Sąd uznał odwołanie ubezpieczonej za bezzasadne i w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił je, o czym orzeczono w punkcie I sentencji wyroku.

W przedmiotowej sprawie Sąd uznał, że zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c., albowiem ubezpieczona działała w procesie w przeświadczeniu słuszności swych żądań, a ocena ich zasadności wymagała oceny przepisów prawa. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.12.1979 r., II PR 78/79, OSPiKA 1980, nr 11, poz. 196. Ubezpieczona w toku postępowania działała osobiście. Nie korzystała przy tym z pomocy prawnej, przez co pozbawiona była możliwości dokonania prawidłowej oceny stosownych przepisów prawnych. Z tych powodów w punkcie II wyroku nie obciążono ubezpieczonej kosztami procesu.